

ERNYEI BEÁTA

EZERARCÚ LILIOMFI

A Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház immár sokadik alkalommal játszotta a megunthatatlan, a repertoárból soha el nem tűnő Liliomfit, az „eredeti vígjátékot három felvonásban, dalokkal és táncokkal”. Már a 2007-es premier után nagy sikernek örvendett az itthoni és az anyaországi színpadon egyaránt. Bátran merem állítani, hogy közönségkedvenc lett belőle, tapasztalatból tudom, hogy tíz színházkedvelőből legalább kilenc biztosan a Liliomfit említi meg legelőször, ha élményeiről mesél. Az „érvágás” után, amikor a társulat első generációja a debreceni Csokonai Színházhoz szegődött, a hazaiak megmutatták, hogy nélkülük is boldogulnak. Sőt nemcsak boldogulnak, hanem a „nagyok” árnyéka nélkül tökéletesek igazán. De maradtak nagyok, hiszen a rendező továbbra is Vidnyánszky Attila, a díszlet Alexandr Belozub munkája; ők a színészgárdával a magyar irodalom legkiemelkedőbb vígjátékából mi mást eredményezhetnének, mint egy sikerdarabot? Erről biztosítanak az elért díjak is, de leginkább az, hogy a Liliomfi, mint színházi előadás, ismerősen csengő címmé vált a kárpátjai magyarok tudatában.

Egy véletlenekkel és félreértésekkel átszótt bohózat képezi az alaptörténetet. Az ifjú színész, Liliomfi (Rácz József) és szerelmese, Mariska (Vass Magdolna) meg akarnak szökni az „atyai hatalom” elől, annak érékében, hogy együtt legyenek. Szilvai professzor (Kacsur András), aki egyszerre Mariska gyámja és Liliomfi nagybátyja, azt tervezi, hogy összeházasítja őket, nem tudván, hogy a fiatalok ismerik, sőt szeretik egymást. Az ifjú pár sem sejti, hogy a számukra kijelölt jövődöbéli épp az, akire vágnak, így tulajdonképpen saját boldogságuk ellen lázadoznak és menekülnek, pedig az csupán karnyújtásnyira volna tőlük. De se baj, hisz a kalandok során amellet, hogy poénokkal, énekekkel kényeztetik a közönséget, egymáshoz segítenek egy szerelmespárt, Gyuri pincért (Ferenczi Attila) és a kőszívű fogadós lányát, Erzsit (Orosz Melinda). A Rácz József által játszott címszereplő színészi tehetségét bizonygatva számos szerepet ölt a darabban, mint ahogy számos arcát láthattuk már a színpadon. Itt leginkább egy csintalan gyermekre emlékeztet, aki nem képes békében tengetni otthon napjait, élvezni vagyónát, elvenni a kiszemelt hölgyet, ehelyett szembeszegül nagybátyja akaratá-

val és nincstelen vándorszínészként keresi a kalandokat. Kalandokat keres és szerelemre talál; Mariskát nőül venné, de a kegyetlen sors úgy hozza, a lányt máshoz akarják adni. Nem is olyan kegyetlen az a sors, hiszen épp ő, Liliomfi volna a vőlegény, de erről a szerelmesek mit sem sejtének. Mariska, aki nevelőnőnél cseperedett fel, gyámjával, Szilvai professzorral, elindul beteljesíteni sorsát, miközben Liliomfira vár, hogy az elszöktesse őt. A nevelőnő, Kamilla kisasszony (Kacsur Andrea), ki Liliomfi szerelméért áhítozik, velük tart az úton Nagyvárad felé. Így jutunk Kányai (Szabó Imre) fogadójához, ami helyszínül szolgál a további eseményeknek. Itt Gyuri pincér és Erzszi reménytelen szerelmének lehetünk tanúi, mivel a leány apja egy másik fogadós fiának ígérte Erzszi kezét. E problémát végül Liliomfi oldja meg bevetve minden leleményességét, különböző szerepeket felpróbálva: előbb gróf, majd a kiszemelt vőlegény, majd pincér; végül sikeresen egymáshoz segíti a fiatalokat. Saját játékainak áldozatává válik, és a félreértések miatt majdnem elveszíti Mariska bizalmát, kinek ez a fogadó az utolsó állomás a kényszerházasság előtt. Mariska itt már nem akar megszökni, mert hűtlenséggel vádolja Liliomfit. Ráadásul megjelenik Erzszi valódi vőlegénye is, akinek korábban Liliomfi adta ki magát. Mikorra már-már káosszá bonyolódik a történet, hirtelen minden tisztázódik, a szerelmesek boldogan vágnak neki közös útjuknak, Erzszi és Gyuri immár frissházasok, még Kamilla kisasszony is társra talál a „statisztakirály”, Szellemfi (Sőtér István) személyében. Úgy tűnik, mindenki elégedett.

Nem véletlen hát, hogy Szigligeti Ede drámáját már sokan feldogozták, Vidnyánszky rendezésében viszont több lesz az előadás egy érdekes bohózatnál. A 19. században játszódó történeten kívül a társulat és a színészelet mibenlétébe, nehézségeibe is bepillantást nyerhetünk. Ezeket a nehézségeket színészeink nem panaszként, inkább iróniával ecsetelik, bizonygatva, hogy színházat csinálni a legjobb dolog a világon. Annyiban ellenkeznek velük, hogy ennél is jobb dolog a nézőtérről élvezni munkájuk gyümölcsét, de örülök, hogy ők nem ezen a véleményen vannak. A beregszászi társulatra nem jellemző, hogy dalra fakadnak, ebben a darabban viszont érzéseiket „csak dalban tudják elmondani”; semmi kétség, hogy ez is jól áll nekik, különösen RácZ József hangjában és énektudásában gyönyörködhetünk. A Vidnyánszky-művektől már megszokhattuk, hogy a színpad minden egyes pontján minden egyes pillanatban történik valami; azokra is érdemes oda-odapillantani, akik nem főszereplők az éppen zajló jelentben. Ezért minden alkalommal felfedezhető valami új, ami korábban könnyen elkerülhette figyelmünket. A szá-

mos ének és tánc, a jelentükre váró szereplőkből összeállt zenekar asszisztálása és kommentjei teszik igazán színessé a darabot. A sodró lendületű, dinamikus előadásmód elfeledteti velünk, hogy szünet nélkül nézünk végig három felvonást. A felvonásokat átdíszletezés előzi meg, ami a díszletet képező szekér forgatásával jön létre, ezzel az ötletes megoldással változtatva a helyszínt. A szöveg tarkítása mellet sem mehetek el szó nélkül, egy-egy odaillő hétköznapi életből vett elejtésen kívül irodalmi művekből, ismert filmekből vagy épp dalszövegekből származó szövegrészeket is észrevehetünk. A színészgárdából nehéz kiemelni bárkit is, minden egyes szereplője kihagyhatatlan elemet képez a darabban. A főhősnőt alakító Vass Magdolna, vagy az uralkodni akaró, nem is annyira gonosz Kacsur András kimagasló teljesítménye mellett bárki mást megemlíthetnék.

Többször, több színpadon is szerencsém volt végignézni a darabot, így jogosan állíthatom, hogy megunhatatlan, hiszen a szórakozás sosem marad el. Az ismerős dallamoknál úgy érzem, a közönség legszívesebben a színészekkel együtt énekelne, a kocsmai jelenetnél pedig táncra perdülne velük, de talán csak én vagyok ezzel így. Annyi biztos, hogy nincs két egyforma előadás, ne feledjünk tehát jegyet venni mindig, mikor a műsorban megjelenik. Most is, sokadszorra már, elismerősen tapsolok a végén; minden alkalommal rádöbbenek, hogy milyen jó ez a darab, mintha csak először látnám.

Arany János: Tetemrehívás